

Organizační výbor
Národní koordinační skupiny
pro zavedení eura v **České republice**

Základní pravidla přepočtu, zaokrouhlování a zarovnávání peněžních částek při zavádění eura

Ministerstvo financí
Praha, říjen 2007

1. Úvod

1.1 Budoucí přechod na jednotnou evropskou měnu bude spojen s přepočítáváním peněžních částek z českých korun na eura a naopak. Půjde o velmi rozsáhlé operace, které se výrazným způsobem dotknou soukromého i veřejného sektoru a pro svůj význam si vyžádají legislativně technickou i informační přípravu. Přibližně půl roku před dnem zavedení eura vznikne vybraným ekonomickým subjektům povinnost uvádět peněžní částky (např. ceny zboží a služeb, mzdy a platy, sociální dávky) v korunovém i eurovém vyjádření.¹ Ke dni zavedení eura pak bude zapotřebí přepočítat veškeré peněžní hodnoty a částky vyjádřené v korunách na eura a zároveň mnohé z nich po dobu nejméně jednoho roku orientačně uvádět i nadále v korunách. Přepočty budou zapotřebí i kdykoli následně po zavedení eura, pokud se objeví potřeba převést jakoukoli peněžní částku (např. pohledávku) z českých korun na eura, případně i opačně.

1.2 Příslušné legislativně technické postupy, které tyto přepočty upravují, jsou obecně stanoveny právními předpisy ES.² Vedle těchto obecně závazných pravidel se při přepočítávání peněžních částek zároveň nevylučuje i zohlednění různých národních zvláštností a tržních konvencí. V souvislosti s přepočty peněžních částek mezi různými měnami nebude omezena zásada svobodného sjednávání cen na základě tržních principů. Ekonomické subjekty v soukromém i veřejném sektoru však musí plně respektovat právní předpisy ES, aby byl přechod na novou měnu zvládnut bez větších potíží.

1.3 Účelem tohoto textu je podání ucelené metodické informace, která chce s předstihem obeznámit veřejnost se zásadami přepočtu peněžních částek mezi českou korunou a eurem v období zavádění eura a s dalšími úzce navazujícími problémy. Prezentované zásady jsou společné pro všechny subjekty a tvoří úvodní podklad pro další práce na podrobnějších pravidlech pro jednotlivé dílčí oblasti, jichž se zavedení eura významným způsobem dotýká.

2. Základní pojmy

2.1 **Přepočítací koeficient** (*conversion rate*). Pevně a neodvolatelně stanovený kurz pro přepočet peněžních částek mezi českou korunou a eurem. Jeho číselná hodnota bude známa přibližně šest měsíců před zavedením eura po rozhodnutí Rady Evropské unie o zrušení výjimky pro Českou republiku na zavedení eura. Může, ale nemusí být rovna centrální paritě, s níž česká koruna vstoupí do kurzového mechanismu ERM-II přibližně dva a půl roku před zavedením eura.

2.2 **Zaokrouhlování** (*rounding*). Elementární matematická procedura, která upravuje částky uváděné s jistou výchozí úrovní přesnosti (celé jednotky, jedno či dvě desetinná místa apod.) na jiný řád (desítky, jednotky, jedno desetinné místo apod.).

¹ Tuto oblast přesně upraví Obecný zákon o zavedení eura.

² Zejména nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura v konsolidovaném znění, nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura v konsolidovaném znění, nařízení Rady (ES) č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro v konsolidovaném znění a judikatura ESD (rozsudek Evropského soudního dvora ve věci C-19/03 a C-359/05). Podrobnosti lze nalézt rovněž v dokumentu Evropské komise *The Introduction of the Euro and the Rounding of Currency Amounts*, (DGII/C-4-SP (99)).

2.3 **Zarovnávání** (*smoothing*). Stanovování eurových částek pro nominální hodnoty v českých korunách odlišným způsobem od pravidel zaokrouhlování. Uplatňuje se tam, kde metoda zaokrouhlování způsobuje nejrůznější technické problémy či neumožňuje realizovat některé obecně přijímané principy. V oblasti zarovnávání neposkytuje legislativa ES s výjimkou několika obecných zásad žádná podrobnější závazná pravidla.

2.4 **Evropská pravidla pro přepočet peněžních částek**. Technická pravidla pro přepočet a následné zaokrouhlení peněžních částek v národní měně na ekvivalent v jednotkách eura, která se uplatňují při kalkulacích s použitím přepočítacího koeficientu. Určena jsou primárně pro přepočty související s úkony placení a účtování. Tato pravidla jsou součástí legislativy ES k zavedení eura.

2.5 **Duální označování cen** (*dual display of prices, dual pricing*). Zákonná povinnost ukládající vybraným subjektům ve stanoveném období před a po zavedení eura uvádět ceny nebo peněžní částky současně v českých korunách i eurech, při respektování evropských pravidel pro přepočet peněžních částek.

3. Použití přepočítacího koeficientu

3.1 Číselná hodnota přepočítacího koeficientu bude zadána způsobem udávajícím počet českých korun na jedno euro, a to s přesností na šest platných míst. V podmínkách České republiky tudíž ve tvaru: 1 € = XX,XXXX Kč. Výhradně pro ilustrativní potřeby tento text používá hodnotu přepočítacího koeficientu 1 € = 27,6540 Kč.

3.2 Pro přepočet peněžních částek lze používat pouze oficiální přepočítací koeficient. Není dovoleno tento koeficient zaokrouhlovat, invertovat (tj. používat koeficient 1 Kč = 0,XXXXXX €) ani jej zkracovat (tj. ubírat z něj desetinná místa). Důvodem je zamezení nepřesnostem při převodech z jedné měny na druhou. Oficiální přepočítací koeficient je nutno uvádět v úplném tvaru na šest platných míst, tj. včetně případných nul na posledních desetinných místech.

3.3 Při přepočtu eurových částek na koruny je eurový základ násoben přepočítacím koeficientem.

Příklad 1a: Praktické použití přepočítacího koeficientu při převodu eurové částky na koruny

Přepočet částky 1530 € na částku v korunách (1 € = 27,6540 Kč).

Správně:	1530 × 27,654	= 42310,62 Kč	(použit byl platný přepočítací koeficient) ³
Chybně:	1530 × 27,65	= 42304,50 Kč	(použit byl zaokrouhlený přepočítací koef.)
Chybně:	1530 × 27,6	= 42228,00 Kč	(použit byl zkrácený přepočítací koef.)
Chybně:	1530 : 0,036161	= 42310,78 Kč	(použit byl invertovaný přepočítací koef.)

³ Příklady 1a až 2b ukazují použití přepočítacího koeficientu. Jak již bylo uvedeno v textu, je třeba pro veškeré přepočty mezi měnami uvádět přepočítací koeficient vyjádřený v podobě na šest platných číslic. Příklady v tabulkách však nezahrnují nulu na posledním desetinném místě, protože z hlediska samotného početního úkonu nelze rozumně požadovat, aby každý ze subjektů při každé kalkulaci násobil či dělil nulou na posledních desetinných místech (tedy např. vyťukával pokaždé nulu na kalkulačce).

3.4 Při přepočtu korunových částek na eura je korunový základ dělen přepočítacím koeficientem.

Příklad 1b: Praktické použití přepočítacího koeficientu při převodu korunové částky na eura

Přepočet částky 1500 Kč na částku v eurech (1 € = 27,6540 Kč).

Správně:	1500 : 27,654	= 54,2417 €	(použit byl platný přepočítací koeficient)
Chybně:	1500 : 27,65	= 54,2495 €	(použit byl zaokrouhlený přepočítací koef.)
Chybně:	1500 : 27,6	= 54,3478 €	(použit byl zkrácený přepočítací koef.)
Chybně:	1500 × 0,036161	= 54,2415 €	(použit byl invertovaný přepočítací koef.)

4. Zaokrouhlování podle evropských pravidel

4.1 Při přepočtech mezi měnami za použití přepočítacího koeficientu často získáme peněžní částky vyjádřené na vysoký počet desetinných míst. Takové částky je účelné z praktických důvodů zaokrouhlit. Při přepočtech peněžních částek z korun na eura se jako obecný princip podle legislativy ES uplatňuje zaokrouhlování na dvě desetinná místa, tj. na nejbližší cent jako nejmenší nominále peněžní jednotky eura.

4.2 Pravidla zaokrouhlování na nejbližší cent se řídí běžnými pravidly matematického zaokrouhlování. To znamená, že pro hodnoty třetího desetinného čísla končící číslicí 6 a vyšší se zaokrouhluje nahoru, a pro hodnoty třetího desetinného místa končící číslicí 4 a nižší se zaokrouhluje dolů. V případě nerozhodného zaokrouhlení, tj. u částek končících na třetím desetinném místě číslicí 5, se výsledné eurové hodnoty zaokrouhlují na nejbližší cent vždy nahoru (např. 2,335 € se vždy zaokrouhlí na 2,34 €).

Příklad 2a: Zaokrouhlení na nejbližší cent nahoru

Přepočet částky 164,80 Kč na částku v eurech (1 € = 27,6540 Kč).

1) Vydělení korunové částky přepočítacím koeficientem:

$$164,80 : 27,654 = 5,959\dots$$

2) Zaokrouhlení vypočtené částky na nejbližší cent:

$$5,959 \approx 5,96$$

3) Výsledek po zaokrouhlení:

$$164,80 \text{ Kč} = 5,96 \text{ €}$$

Příklad 2b: Zaokrouhlení na nejbližší cent dolů

Přepočet částky 64,20 Kč na částku v eurech (1 € = 27,6540 Kč).

1) Vydělení korunové částky přepočítacím koeficientem:

$$64,20 : 27,654 = 2,321\dots$$

2) Zaokrouhlení vypočtené částky na nejbližší cent:

$$2,321 \approx 2,32$$

3) Výsledek po zaokrouhlení:

$$64,20 \text{ Kč} = 2,32 \text{ €}$$

4.3 Základní pravidlo pro přepočet korunových částek na jednotky eura, které ukládá zaokrouhlovat na nejbližší cent, nemá protějšek při přepočtu eurových částek na koruny. Legislativa ES zde ponechává prostor pro používání národních zvyklostí. V případě České republiky lze za národní specifikum považovat uvádění cen s přesností na desetihaléře, což může být např. zohledněno při povinném duálním označování peněžních částek.⁴

5. Přepočet a zaokrouhlování jednotlivých položek nebo výsledné částky

5.1 Při přepočtu většího počtu peněžních částek (např. při stanovení ceny celkového nákupu nebo na výpisech z bankovního účtu) mohou v souvislosti s povinností duálního označování cen vznikat drobné odchylky mezi zaokrouhlením po jednotlivých položkách a zaokrouhlením až výsledné částky. Nemusí tomu tak ovšem být vždy, neboť zaokrouhlovací chyby se zpravidla vzájemně kompenzují. Přesto je třeba mít k dispozici dodatečné kritérium pro řešení možných odchylek vzniklých různými postupy zaokrouhlování.

5.2 Metoda zaokrouhlování po položkách nejprve přepočte a zaokrouhlí jednotlivé dílčí položky a výsledná částka se poté získá součtem všech dílčích přepočtených položek.

Příklad 3a: Přepočet a zaokrouhlování po položkách

Zokrouhlení nákupu pěti položek o celkové hodnotě 5684 Kč (1 € = 27,6540 Kč).

	Kč	→	€
Položka č. 1	132,-	→	4,77
Položka č. 2	1520,-	→	54,96
Položka č. 3	746,-	→	26,98
Položka č. 4	440,-	→	15,91
Položka č. 5	2846,-	→	102,91
Součet:	5684,-		205,53

5.3 Metoda zaokrouhlení výsledné částky nejprve sečte všechny dílčí položky a teprve výsledný součet přepočte pomocí přepočítacího koeficientu a zaokrouhlí.

Příklad 3b: Přepočet a zaokrouhlování výsledné částky

Zaokrouhlení nákupu pěti položek o celkové hodnotě 5684 Kč (1 € = 27,6540 Kč).

	Kč	↓	€
Položka č. 1	132,-		x
Položka č. 2	1520,-		x
Položka č. 3	746,-		x
Položka č. 4	440,-		x
Položka č. 5	2846,-		x
Součet:	5684,-	→	205,54

5.4 Obě výše popsané metody, které mezi uvedenými dvěma příklady vytvořily rozdíl jednoho centu, respektují evropská pravidla pro přepočet peněžních částek. Proto v situacích, kdy existuje možnost volby mezi uvedenými metodami, je možné se řídit hlediskem menší

⁴ Obdobně belgické národní specifikum spočívalo v uvádění peněžních částek s přesností na jeden belgický frank, ačkoliv existovala i menší peněžní jednotka centime. Naproti tomu za německé specifikum bylo možné považovat uvádění cen s přesností na feniky.

administrativní náročnosti. V tomto ohledu se jako výhodnější vesměs jeví metoda zaokrouhlení výsledné částky, která vyžaduje provádět a zobrazovat prakticky jen jeden přepoččet.

6. Zaokrouhlování na vyšší úroveň přesnosti

6.1 Evropská pravidla pro přepoččet peněžních částek z jednotek národní měny na eura je třeba chápat jako standard minimální přesnosti, který nebrání v případě potřeby provádět zaokrouhlování na nižší hodnotu než jeden cent. Uvedená výjimka se zpravidla využije u zboží a služeb s vysokými odebíranými objemy při vesměs nízkých jednotkových cenách, neboť v těchto případech by mohlo docházet k vysoké a systematické zaokrouhlovací chybě, a tím i k výraznému zkrácení ekvivalence jednotkové ceny v korunovém a eurovém vyjádření.

6.2 Zákonnou úpravou lze taxativně vymezit okruh položek, jejichž eurové ceny budou muset být povinně zaokrouhovány resp. uváděny s vyšším stupněm přesnosti než jeden cent. Jako typické příklady lze uvést jednotkové ceny pohonných hmot, elektrické energie, telefonního hovoru nebo SMS. Na druhé straně nic nebrání tomu, aby hospodářské subjekty dobrovolně vedly své ceny (např. u položek vnitropodnikových ceníků, v evidenci zásob, apod.) s vyšším stupněm přesnosti než jeden cent, pokud tím přispějí k vyšší ekvivalenci korunových a eurových částek.

Příklad 4a: Nesoulad mezi zaokrouhlením na dvě a tři desetinná místa (jedna komodita)

Při přepočítacím koeficientu $1 \text{ €} = 27,6540 \text{ Kč}$ by cena jedné SMS ve výši 1 Kč byla přepočtena na eurový ekvivalent $0,036161 \text{ €}$. Standardní zaokrouhlení na nejbližší cent (tj. $1 \text{ SMS} = 0,04 \text{ €}$) by způsobilo zaokrouhlovací chybu téměř 11% , takže zákazník, který za 1 SMS dříve zaplatil 1 Kč , by za stejnou službu po zavedení eura zaplatil pomyslnou korunovou částku $1,11 \text{ Kč}$ (čili za 100 SMS by pomyslně zaplatil 111 Kč). Při eurové ceně jedné SMS zaokrouhlené s větší přesností na tři desetinná místa (tj. $1 \text{ SMS} = 0,036 \text{ €}$) by však hypoteticky platil jen $0,99 \text{ Kč}$, tj. v podstatě stejně jako před zavedením eura.

6.3 Obdobný nesoulad mezi různými stupni přesnosti zaokrouhlování může vznikat při úhradě většího počtu různorodých položek, pokud jsou tyto dílčí položky evidovány s přesností větší než jeden cent. V takovém případě lze doporučit, aby pravidlo o zaokrouhlování na nejbližší cent bylo použito až na výslednou placenou částku a nikoli na dílčí účtované položky, jelikož se tím docílí vyšší ekvivalence mezi původními korunovými a novými eurovými peněžními částkami.

Příklad 4b: Nesoulad mezi zaokrouhlením na dvě a tři desetinná místa (více komodit)⁵

Při vyúčtování platby za nákup o pěti položkách evidovaných s větším stupněm přesnosti zákazník platí $0,56 \text{ €}$, je-li zaokrouhlena až výsledná cena nákupu, resp. $0,58 \text{ €}$, jsou-li na nejbližší cent zaokrouhleny všechny dílčí položky ($1 \text{ €} = 27,6540 \text{ Kč}$).

⁵ Uvedený příklad je typově blízký hypotetické situaci, kdy ČNB v zájmu úspor nákladů ruší, podobě jako v případě Nizozemska a Finska, nejmenší nominále eurových mincí jeden a dva centy. V takovém případě by se při hotovostním placení za nákup složený z většího počtu položek zaokrouhlovala na nejbližší pěticent také až výsledná částka. Neboli platila by obdobná pravidla jako po zrušení 10 a 20 haléřových mincí.

	Původní cena (Kč)	Evidence cen s přesností na tři desetinná místa (€)	Evidence cen s přesností na dvě desetinná místa (€)
Položka č. 1	0,50	0,018	0,02
Položka č. 2	1,00	0,036	0,04
Položka č. 3	6,50	0,235	0,24
Položka č. 4	3,20	0,116	0,12
Položka č. 5	4,30	0,155	0,16
Součet	15,50	0,560 = 0,56	0,58

7. Zarovnávaní

7.1 Vedle závazných evropských pravidel pro zaokrouhlování peněžních částek lze v odůvodněných případech provést ještě další okamžité úpravy. Toto tzv. zarovnávaní může být odůvodněno zejména tehdy, pokud i) je technicky nevyhnutelné (prodejní automaty, které jako nejnižší minci akceptují např. pětcent); ii) odstraňuje nekonzistence (např. mezi navazujícími příjmovými rozpětími); iii) odráží vžitou praxi uvádět částky bez používání desetinných míst (kolky, pokuty, daně, poplatky aj.); iv) vyplývá z realizace nějakého obecného principu (např. zásady nepoškodit občana); v) eliminuje jakékoli jiné „nepohodlné“ částky (vzniklé zaokrouhlením na dvě desetinná místa).

7.2 Na rozdíl od jednotných pravidel zaokrouhlování legislativa ES neupravuje na srovnatelné míře podrobnosti problematiku zarovnávaní cen a peněžních částek; pouze zdůrazňuje principy výjimečnosti, odůvodněnosti, posuzování případ od případu, dodržování zásady právní jistoty a dostatečné informovanosti veřejnosti. Zůstává tedy plně na rozhodnutí členských států, v jakých oblastech a v jakém rozsahu bude zarovnávaní při zavedení eura uplatněno. Zároveň je však třeba pomocí právního předpisu vždy jasně odlišit rozhodnutí orgánu veřejné moci o pozměnění přepočítané částky (tj. její zarovnávaní) od prostého přepočtu z národní měny na jednotky eura (tj. její zaokrouhlení). Stejně tak je třeba vždy jasně odlišit, kdy se jedná o pozměnění přepočítané částky z titulu zarovnávaní, a kdy je pozměnění částky způsobeno jinými příčinami (např. souběžnou změnou spotřební daně). Rozhodnutí státu v této oblasti konečně mohou být přezkoumána Evropským soudním dvorem.

7.3 V zájmu zamezení kritického vztahu veřejnosti vůči nové měně lze požadovat, aby státní správa a územně samosprávné celky až na zvlášť odůvodněné případy respektovaly zásadu, že zarovnávaní nepoškodí občana (obecněji subjekty soukromého sektoru) a ve srovnatelných případech se bude řídit obdobnými pravidly. Princip nepoškození občana znamená, že částky placené občanem státu se upraví čili zarovnají směrem dolů (např. na nejbližší desetcent či celé euro) a částky obdržené od státu se upraví čili zarovnají směrem nahoru. Zásadu nepoškození občana není nezbytně nutné vztahovat na platby sankčního charakteru (pokuty, penále apod.), neboť příčinou těchto plateb je porušení zákona. Pro tyto účely lze uplatnit např. princip fiskální neutrality, který sankční platby nastavuje tak, že ve výsledku bude dopad na veřejné rozpočty neutrální. V každém případě je třeba vždy pečlivě zvažovat, zda zarovnávaní je opravdu nevyhnutelné, nebo jen žádoucí, či je pouhou možností z praktického hlediska nikoli nezbytnou.

7.4 V soukromém sektoru, kde platí zásada svobodného sjednávání cen, zarovnávaní nepodléhá administrativním ani legislativním procedurám. V některých případech může být technicky nevyhnutelné, popř. použité k odstranění „nepohodlných“ částek (např. částku

1000,02 € lze zarovnat na 1000 €). Provedeno však musí být vždy transparentním způsobem, aby se nadužívání této metody nestalo ničím jiným než neodůvodněným zdražováním.

8. Odstraňování nekonzistencí mezi navazujícími pásmy

8.1 Pravidla pro přepočet korunových částek na eura mohou vyvolávat nekonzistence v případech, kdy jsou zákonem stanovena odstupňovaná peněžní plnění, uspořádaná do navazujících rozpětí. Jedná se v zásadě buď o nekonzistence typu hluchého místa nebo překryvu. První případ může nastat v situaci, kdy po přepočtu krajních hodnot korunových rozpětí přestanou eurová pásma na sebe navazovat. Druhý případ vzniká naopak tehdy, když po přepočtu krajních hodnot korunových rozpětí se eurová pásma budou překrývat.

Příklad 5a: Nekonzistence typu hluchého místa⁶

Po přepočtu a zaokrouhlení krajních hodnot uvedeného typu korunových rozpětí standardně na nejbližší cent přestanou eurová pásma na sebe navazovat. Takže osoba, jejíž příjem by činil např. 1265,65 €, 2531,30 € nebo 3796,95 €, by nemohla být zařazena do žádného z přepočtených příjmových rozpětí (1 € = 27,6540 Kč).

0-35000	35001-70000	70001-105000	105001 a více	(výchozí pásma, Kč)
0-1265,64	1265,68-2531,28	2531,32-3796,92	3796,96 a více	(přepočtená pásma, €)

Příklad 5b: Nekonzistence typu překryvu

Po přepočtu a zaokrouhlení krajních hodnot uvedeného typu korunových rozpětí standardně na nejbližší cent se eurová pásma budou překrývat. Takže osoba s příjmem např. 1265,64 €, 2531,28 € nebo 3796,92 € by se nacházela současně ve více přepočtených příjmových rozpětích (1 € = 27,6540 Kč).

0-35000	35000,01-70000	70000,01-105000	105000,01 a více	(výchozí pásma, Kč)
0-1265,64	1265,64-2531,28	2531,28-3796,92	3796,92 a více	(přepočtená pásma, €)

8.2 Uvedené příklady nekonzistencí lze odstranit vhodně zvoleným zarovnáním okrajů pásem, uplatnit se ale mohou i další metody v závislosti na konkrétní situaci. Je třeba dbát na průhlednost použitých metod a také na respektování principu nepoškozovat subjekty soukromého sektoru.

Příklad 5c: Odstranění nekonzistence typu hluchého místa

V prvním řádku jsou uvedena přepočtená rozpětí z příkladu 5a, zaokrouhlená na nejbližší cent a vykazující nekonzistenci typu hluchého místa.

V druhém řádku je použito zarovnání okrajů pásem spolu se zarovnáním základu daně na celé euro dolů. Zabezpečena je zásada nepoškodit občana, jelikož žádný daňový poplatník se nepřesouvá po konverzi pásem do vyššího daňového rozpětí.

⁶ Příklady 5a až 5d pracují z ryze ilustrativních důvodů s hypotetickými příjmovými rozpětími, která slouží jako vodítko pro stanovení základu daně. K zamezení nedorozumění je třeba uvést, že vzhledem k novele zákona o daních z příjmů a zavedení jednotné sazby daně se pásma již používat nebudou. Popisované příklady lze nicméně stejně dobře vztáhnout k jakýmkoli jiným rozpětím v peněžním vyjádření, jichž se dotkne při přepočtu z korun na eura potřeba zarovnávání.

V třetím řádku je jako příklad použita metoda odlišná od zarovnávaní, která kombinuje ostré a neostré okraje příjmových rozpětí. I v tomto případě je nekonzistence typu hluchého místa odstraněna transparentním způsobem, který nepoškozuje subjekty soukromého sektoru.

0-1265,64	1265,68-2531,28	2531,32-3796,92	3796,96 a více	(přepočtená pásma, €)
0-1266	1267-2532	2533-3797	3798 a více	(zarovnání okrajů pásem, €)
$0 < x \leq 35000$	$35000 < x \leq 70000$	$70000 < x \leq 105000$	$105001 < x$	(kombinace ostrých a
$0 < x \leq 1265,64$	$1265,64 < x \leq 2531,28$	$2531,28 < x \leq 3796,92$	$3796,92 < x$	neostrých okrajů, Kč, €)

Příklad 5d: Odstranění nekonzistence typu překryvu

V prvním řádku jsou uvedena přepočtená rozpětí z příkladu 5b, zaokrouhlená na nejbližší cent a vykazující nekonzistenci typu překryvu.

V druhém řádku je pro úplnost zopakováno zarovnání okrajů pásem spolu se zarovnaním základu daně na celé euro dolů.

V třetím řádku je jako příklad použita metoda odlišná od zarovnávaní, která přepočítává a zaokrouhluje na nejbližší cent pouze horní meze příjmových rozpětí, přepočtené a zaokrouhlené dolní meze jsou pak navýšeny tak, aby se odstranily překryvy.

0-1265,64	1265,64-2531,28	2531,28-3796,92	3796,92 a více	(přepočtená pásma, €)
0-1266	1267-2532	2533-3797	3798 a více	(zarovnání okrajů pásem, €)
0-1265,64	1265,65-2531,28	2531,29-3796,92	3796,93 a více	(přepočet horní meze a přizpůsobení dolní meze, €)

9. Duální označování cen

9.1 Důležitou oblastí využití pravidel pro přepočet cen a peněžních částek bude zákonná povinnost duálního označování. Tato povinnost spočívá v současném uvádění cen či peněžních částek v korunovém i eurovém vyjádření, a to podle doporučení Evropské komise půl roku před a rok po zavedení eura.⁷ Bude se uplatňovat všude tam, kde je jedním ze subjektů občan – tedy v maloobchodě, službách, na výplatních páskách, důchodech, sociálních podporách atp. Účelem tohoto nástroje bude umožnit veřejnosti, aby si lépe osvojila vnímání nové měny, a také vyvinout tlak na prodejce, aby zavádění eura nezneužili k neopodstatněnému navyšování cen.

9.2 Je třeba vzít v úvahu, že v období před zavedením eura bude zákonným platidlem česká koruna, takže cena či částka uvedená v korunách bude cenou hlavní, a eurová cena či částka bude cenou orientační. V tomto období proto budou závazná pravidla pro přepočet peněžních částek z korun na eura. Po zavedení eura jako zákonného platidla si obě uvedené měny vymění role při označování hlavní a orientační ceny, a závazná proto budou pravidla pro přepočet peněžních částek z eur na koruny. S ohledem na dostupné technické možnosti by

⁷ Duální označování cen nelze zahájit dříve, než bude znám přepočítací koeficient. Ve Slovinsku bylo však také uzákoněno tzv. referenční duální označování, které využívalo centrální paritu, s níž se slovinský tolar zapojil do kurzového systému ERM2. S touto předběžnou formou duálního označování Národní plán zavedení eura v ČR nepočítá.

bylo žádoucí tuto hierarchii hlavní a orientační ceny vhodným způsobem při duálním označování respektovat.

9.3 Evropská pravidla zaokrouhlování upravují pouze konverzi národních měn na eura. Při orientačním označování eurových cen v korunách je naopak přípustné uplatňovat národní konvence. Je-li např. český spotřebitel zvyklý vnímat maximální rozlišení korunových cen s přesností na desetihaléře, lze tuto konvenci akceptovat při duálním zobrazení poté, co česká koruna zaujme roli orientační měny.

9.4 Při duálním označování cen vzniká technický problém tzv. rekonverze. Ten spočívá v tom, že peněžní částka přepočtená z jednotek národní měny na eura a následně zpět do jednotek národní měny se obvykle nebude rovnat výchozí částce. Obchodník, který by chtěl orientační eurovou cenu použít po zavedení eura jako hlavní cenu, by - striktně vzato - musel v den zavedení eura u daného zboží vytvořit nový korunový cenový štítek, zatímco cenový štítek v eurovém vyjádření může zůstat beze změny. Důvodem je, že orientační korunová cena zobrazovaná po zavedení eura se nebude kvůli rekonverzi zcela rovnat hlavní korunové ceně uváděné před zavedením eura. Jelikož se však nebude jednat o významné peněžní rozdíly, lze z důvodu úspor nákladů přijmout zásadu, že nesoulad při duálním označování cen z titulu rekonverze může být tolerován až do okamžiku prvního přecenění zboží, kdy se orientační cena v korunách již bude odvozovat z eurové ceny.

Příklad 6: Technické aspekty duálního označování cen

Příklad porovnává duální označení ceny bochníku chleba ve výši 30 Kč (1 € = 27,6540 Kč) v těsném okamžiku před zavedením a po zavedení eura. Současně ilustruje všechny tři výše zmíněné technické aspekty.

Za prvé respektuje hierarchii hlavní a orientační ceny tím způsobem, že před zavedením eura jako první uvádí korunovou cenu a pod ní přepočtenou eurovou cenu, načež po zavedení eura toto hierarchické pořadí cen mění.

Za druhé ukazuje uplatnění národních zvyklostí, když orientační korunovou cenu po zavedení eura uvádí s přesností na desetihaléře, namísto přesné přepočtené ceny 30,14 Kč.

Za třetí upozorňuje na problém rekonverze, neboť k ceně 1,09 € převzaté z období před zavedením eura přísluší korunový ekvivalent 30,10 Kč a nikoli původní částka 30 Kč.

	← před zavedením eura	po zavedení eura →
Hlavní cena	30 Kč	1,09 €
Orientační cena	1,09 €	30,10 Kč

9.5 V období před zavedením eura, stejně jako již dnes, budou časté situace, kdy řada obchodníků umožňuje používat při placení vedle českých korun i euro. Pokud těmto obchodníkům bude uložena povinnost duálního označování cen, může se stát, že orientačně uváděná eurová cena, která musí vycházet z oficiálního přepočítacího koeficientu, bude odlišná od reálně placené eurové ceny, odvozené např. z aktuálního tržního kurzu. Jelikož před zavedením eura je nepřipustné ukládat obchodníkům povinnost používat při placení přepočítací koeficient, nelze též případné rozdíly mezi přepočítacím a reálně účtovaným kurzem považovat za porušení pravidel pro duální označování cen.

10. Závěr

10.1 Částky zaokrouhlené na nejbližší cent mohou v řadě případů působit na českou veřejnost, vesměs navyklou na placení a účtování v řádech desetihaléřů a výše, poněkud nezvykle a navíc i nepohodlně vzhledem k četnějším operacím s drobnými mincemi. Jen tak však bude v maximální míře zajištěno, aby přepočtené peněžní částky z korun na eura byly ekvivalentní.

10.2 Zároveň lze předpokládat, že částky zaokrouhlené na nejbližší cent se pod vlivem konkurence, běžných obchodních zvyklostí, běžné inflace a také zarovnáváním v oprávněných případech poměrně brzy ustálí na hodnotách, kde částky v centech budou již méně obvyklé, s možnou výjimkou cen za drobné položky. Průběh takového přizpůsobení však nelze předem odhadnout a v tržní ekonomice založené na svobodném sjednávání cen ani usměrňovat.

10.3 Hlavním úkolem státu je vytvořit s potřebným předstihem vhodný legislativně technický rámec pro přechod na novou měnu a pomocí informační kampaně působit na veřejné mínění, aby se cenové přizpůsobovací procesy nevymykaly nezbytně nutným a přirozeným změnám.

10.4 Tak jako v zemích, kde již bylo euro zavedeno, nelze v průběhu zavádění eura vyloučit snahy o účelové navyšování cen. Tomu je třeba bránit zejména informační kampaní, tlakem veřejnosti i státních orgánů, včetně zveřejňování těch subjektů, které se nekorektního jednání dopustily. V podmínkách spolupráce státních orgánů, profesních sdružení, médií a spotřebitelských organizací se lze na základě zkušeností z jiných zemí domnívat, že možné poškození reputace a ztráta konkurenční pozice zamezí většímu zneužití zavedení eura k neodůvodněnému cenovému růstu.